

Anti-pestprotocol

cbs de Wingerd
H.W. Iordensweg 9
7391KA Twello
0571-272661
wingerd@pcbovoorst

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	5
1.1	Belang van een anti-pestprotocol	5
1.2	Uitgangspunten	5
1.3	Methode(s) voor de sociaal-emotionele ontwikkeling	5
1.4	Leerlingvolgsysteem	5
2.	Begripsomschrijving	6
2.1	Wat is pesten?	6
2.2	Wat is het verschil tussen plagen en pesten?	6
2.3	Vormen van pesten	6
2.4	Welke rollen worden er onderscheiden bij pesten?	6
2.5	Wat zijn signalen voor een peestsituatie?	7
3.	Aanpak	8
3.1	Preventieve aanpak	8
3.1.1	KiVa-lessen	8
3.1.2	Preventieve groepsgesprekken	8
3.1.3	Omgangsregels	9
3.2	Curatieve aanpak	10
3.2.1	Welke stappen worden er gezet als er gepest wordt?	10
3.2.4	Inlichten ouders	12
3.2.5	Wat doet de school als de curatieve aanpak niet werkt?	12
4.	Organisatie	13
4.1	Contactpersonen	13
4.2	Training	13
4.3	Ervaringsbijeenkomsten	13
4.4	Conferentie	14

1. Inleiding

In de inleiding van het anti-pestprotocol komen de volgende onderwerpen aanbod: het belang van een anti-pestprotocol, de uitgangspunten van onze school ten aanzien van pesten, gebruikte methodes voor de sociaal-emotionele ontwikkeling en het leerlingvolgsysteem. De missie en visie van de school vormen de basis van het anti-pestprotocol.

1.1 Belang van een anti-pestprotocol

Er zijn verschillende visies ten aanzien van het belang van een anti-pestprotocol. De visie van De Wingerd over het belang hiervan wordt in deze paragraaf verwoord.

Kinderen horen zich veilig en geborgen te voelen op school. Alleen dan kunnen ze zich in alle vertrouwen ontwikkelen en komen tot leren. Wij willen dan ook een sociaalpedagogisch klimaat creëren waarin ieder kind zich ondersteund, betrokken, veilig en geaccepteerd voelt.

Ieder kind heeft recht op een fijne schooltijd. Met behulp van dit antipestprotocol laten we zien dat we tegen pesten zijn en dat we pesten willen voorkomen: ‘Samen maken we er een fijne school van’.

1.2 Uitgangspunten

De uitgangspunten van De Wingerd ten aanzien van pesten en hoe dat het beste kan worden aangepakt worden in deze paragraaf beschreven.

- *Wij geloven in de kracht van de groep. Pesten is een groepsproces en pesten wordt bij ons daarom in **en** met de groep opgelost.*

1.3 Methode(s) voor de sociaal-emotionele ontwikkeling

Iedere school gebruikt één of meerdere methodes voor de sociaal-emotionele ontwikkeling. In deze paragraaf worden de door De Wingerd gebruikte methode(s) beschreven.

Voor de sociaal-emotionele ontwikkeling hanteren wij KiVa. Dit is een schoolbreed programma gericht op positieve groepsvorming en het verbeteren van de sociale veiligheid. (Leefstijl wordt aanvullend in groep 1 en 2 gebruikt)

1.4 Leerlingvolgsysteem

Het leerlingvolgsysteem dat gebruikt wordt door De Wingerd wordt hier beschreven. Er wordt specifiek aandacht besteed aan de manier waarop wij het leerlingvolgsysteem inzetten bij de aanpak van pesten.

Wij gebruiken de KiVa-monitor om zicht te krijgen op de sociale veiligheid en de voortgang van de leerlingen op het gebied van de sociaal-emotionele ontwikkelingen. Twee keer per schooljaar is er een meting in groep 5 t-m 8. Onze leerlingen vullen dan een vragenlijst in. Wij ontvangen van KiVa de rapporten en sociogrammen die een beeld geven van het klimaat in de groepen. Op basis van deze informatie ondernemen wij, mocht het nodig zijn, gerichte acties m.b.v. de lessen van KiVa om te zorgen voor een fijnere sfeer in de klas.

2. Begripsomschrijving

Om pestgedrag te kunnen signaleren moet eerst wel duidelijk zijn wat pesten precies is, wat het verschil tussen plagen en pesten is en welke rollen er onderscheiden worden bij pesten. Deze begrippen worden in dit hoofdstuk afgebakend.

2.1 Wat is pesten?

In deze paragraaf wordt het begrip 'Pesten' beschreven. De Wingerd hanteert de volgende beschrijving.

*Pesten is het herhaaldelijk en opzettelijk kwetsen van iemand die zich niet goed kan verdedigen. Met **herhaaldelijk** wordt bedoeld dat het kind steeds het mikpunt van gemene en kwetsende opmerkingen of handelingen is. **Opzettelijk** betekent dat iemand bewust verdriet is aangedaan. Naast deze kenmerken is er bij pesten sprake van een **machtsverschil**. Slachtoffers zijn minder sterk dan pesters en kunnen zich dus niet goed verdedigen.*

2.2 Wat is het verschil tussen plagen en pesten?

In deze paragraaf wordt het verschil tussen plagen en pesten beschreven. Dit verschil is soms erg moeilijk aan te geven. De Wingerd onderscheidt een aantal factoren die plagen van pesten onderscheiden.

1. *Pesten gebeurt met opzet, plagen niet;*
2. *Pesten gebeurt telkens opnieuw tegen dezelfde persoon, plagen gebeurt af en toe en tussen verschillende personen;*
3. *Bij pesten is er sprake van machtsongelijkheid, bij plagen zijn kinderen ongeveer even sterk.*

Bij plagen is het dus niet de bedoeling om iemand bewust te kwetsen. Bij plagen blijft de verstandhouding en het onderlinge respect tussen kinderen behouden.

2.3 Vormen van pesten

Er zijn verschillende vormen van pesten. Hieronder volgt een overzicht van deze verschillende vormen van pesten:

- *Fysiek: slaan, duwen, schoppen*
- *Materieel: het kapot maken of afpakken van iemands eigendommen*
- *Verbaal: uitschelden, steeds opnieuw vervelende opmerkingen maken*
- *Relationeel: buitensluiten, leugens of geruchten verspreiden*

* er bestaat ook onlinepesten. Bijv. via whatsapp. De leerkracht van groep 8 geeft hier een les over en beschrijft samen met de groep de regels voor het gebruik hiervan.

2.4 Welke rollen worden er onderscheiden bij pesten?

Uit onderzoek blijkt dat elk kind in de klas een rol heeft bij pesten. Het is daarom erg belangrijk om de verschillende rollen te onderscheiden. In deze paragraaf worden de verschillende rollen beschreven. De Wingerd hanteert de volgende indeling

- *Pester: initiatiefnemer van het pesten;*
- *Assistent: doet actief mee met de pester, maar speelt geen hoofdrol in het pesten;*

- *Versterker: doet niet direct mee met het pesten, maar geeft de pester positieve feedback door toe te kijken of te lachen om het pesten;*
- *Slachtoffer: het gepeste kind;*
- *Verdediger: steunt en komt op voor het slachtoffer;*
- *Buitenstaander: weet van het pesten af, maar grijpt niet in.*

2.5 Wat zijn signalen voor een peestsituatie?

In deze paragraaf worden de signalen beschreven die erop kunnen wijzen dat een kind pest of gepest wordt. Het is niet gemakkelijk om pesten te signaleren. Onderstaande signalen kunnen erop duiden dat een kind pest of gepest wordt, maar dat hoeft niet. Wat belangrijk is, is dat het gaat om een verandering in het gedrag van het kind.

Het is voor ouders erg belangrijk kennis te nemen van onderstaande signalen. Veel signalen zijn namelijk met name in de thuissituatie zichtbaar.

Signalen die erop kunnen wijzen dat een (uw) kind gepest wordt:

- *Het kind is bang om naar school te gaan of wijkt af van de normale (fiets)route;*
- *Het kind vraagt steeds of het met de auto naar school gebracht kan worden;*
- *Het kind wil om onduidelijke redenen thuisblijven;*
- *Het kind klaagt (vaak) 's ochtends, wanneer hij of zij naar school moet, dat hij of zij ziek is;*
- *Het kind komt thuis van school met vieze of kapotte kleren of rugzak;*
- *Het kind raakt steeds spullen kwijt;*
- *Het kind raakt vaak zakgeld kwijt, vraagt vaak om geld of steelt het (om aan de pester te geven);*
- *Het kind trekt zich terug, is stil en lijkt zijn of haar zelfvertrouwen kwijt te zijn;*
- *Het kind is angstig en gespannen;*
- *Het kind is zijn of haar eetlust kwijt en zegt dat het eten niet smaakt;*
- *Het kind heeft nachtmerries of huilt zichzelf in slaap;*
- *Het kind heeft onverklaarbare blauwe plekken of verwondingen;*
- *Het kind is chagrijnig, snel boos of lastig; (ook na bijv. contacten op de computer of mobiele telefoon > online pesten)*
- *Het kind is vaak alleen en brengt geen vriendjes meer mee naar huis;*
- *Het kind weigert te vertellen wat er aan de hand is of geeft ongeloofwaardige verklaringen voor zijn of haar gedragsverandering.*

Signalen die erop kunnen wijzen dat een (uw) kind pest:

- *Het kind doet op een overdreven manier stoer;*
- *Het kind is tegendraads en opstandig;*
- *Het kind kan zich niet inleven in de gevoelens van een ander;*
- *Het kind roddelt of verspreidt vervelende geruchten;*
- *Het kind is agressief;*
- *Het kind heeft slechte schoolprestaties.*

3. Aanpak

De Wingerd hanteert zowel een preventieve als een curatieve aanpak om pesten tegen te gaan. In dit hoofdstuk komen deze onderwerpen aanbod. Er wordt aandacht besteed aan de manier waarop de school pesten wil voorkomen en, mocht zich een pestincident voordoen, welke maatregelen de school neemt om een dergelijk incident op te lossen.

3.1 Preventieve aanpak

In deze paragraaf staat de preventieve aanpak van De Wingerd centraal. Het gaat hierbij om de maatregelen die de school neemt om een positief pedagogisch klimaat te creëren waarin pesten niet thuishoort.

3.1.1 KiVa-lessen

Eén van de preventieve maatregelen die De Wingerd heeft genomen is het gebruiken en gericht toepassen van het KiVa-programma. In de groepen 1 en 2 worden KiVa lessen en lessen uit de methode Leefstijl gegeven. In groep 3 t/m 8 worden alleen KiVa-lessen gegeven. In groep 5 en 6 ligt de nadruk en worden alle lessen gegeven. In de groepen 3,4, 7 en 8 worden lessen adaptief naar behoefte gegeven. De KiVa- coördinatoren maken de lessen bespreekbaar in overlegmomenten.

De manier waarop KiVa bijdraagt aan een positief pedagogisch klimaat wordt in deze sub-paragraaf beschreven.

De KiVa-lessen zijn gericht op het preventief werken aan groepsvorming en het bieden van een veilige leeromgeving. De lessen zullen de ontwikkeling van sociale vaardigheden van kinderen stimuleren die ze nodig hebben om een groepsnorm tegen pesten te kunnen creëren. De lessen uit het KiVa-programma zijn verdeeld in 10 thema's. We laten tijdens elk schooljaar alle thema's terugkomen, zodat alle onderwerpen die kunnen bijdragen aan een positief pedagogisch klimaat aan bod zijn gekomen.

Thema 1; Iedereen verdient respect

Thema 2; In de groep.

Thema 3; Wat is communicatie?

Thema 4; Herken pesten

Thema 5; Verborgene vormen van pesten.

Thema 6; Gevolgen van pesten

Thema 7; Pesten en de groep

Thema 8; De groep verzet zich tegen pesten.

Thema 9; Wat kan ik doen als ik word gepest.

Thema 10; KiVa - we doen het samen!

3.1.2 Preventieve groeps gesprekken

Een andere manier waarmee De Wingerd aandacht besteedt aan het creëren van een positief pedagogisch klimaat is het voeren van preventieve groeps gesprekken.(bijv. voor een speelpauze)

In de groepen van De Wingerd vindt elke week zo'n preventief groeps gesprek plaats. Tijdens deze gesprekken wordt de sfeer in de klas besproken. Wij streven er naar de leerlingen zelf

verantwoordelijk te maken voor de sfeer in de groep. Tijdens de groepsgesprekken proberen we te zorgen dat leerlingen zelf met oplossingen en ideeën komen.

Een KiVa-les kan curatief maar uiteraard ook preventief werken.

3.1.3 Omgangsregels

Naast de KiVa-lessen en de preventieve groepsgesprekken heeft De Wingerd omgangsregels opgesteld die leiden tot een positief pedagogisch klimaat. In deze sub paragraaf worden deze omgangsregels beschreven en hangen in elke groep. Tevens wordt beschreven op welke manier de omgangsregels levend gehouden worden.

Tip: Het is mogelijk om hier het KiVa-contract te beschrijven, maar wellicht heeft de school andere omgangsregels opgesteld.

Op onze school heeft elke groep een KiVa-contract opgesteld. Voor de groepen 1 tot en met 4 gaat het om de volgende omgangsregels:

- 1. We willen samen een groep zijn want dat is fijn.*
- 2. We horen er allemaal bij: ik, hij/ zij en ook jij.*
- 3. We verschillen allemaal, dat maakt ons speciaal.*
- 4. We gaan goed met elkaar om.*
- 5. We helpen elkaar.*
- 6. We komen voor elkaar op.*

Voor de groepen 5 tot en met 8 gaat het om de volgende omgangsregels:

- 1. We doen aardig tegen elkaar en behandelen anderen met respect.*
- 2. We maken er een fijne groep van.*
- 3. We praten met elkaar (en gebruiken daarbij ik-taal).*
- 4. We willen dat pesten stopt.*
- 5. We willen dat ook verborgen pesten stopt.*
- 6. We houden er rekening mee dat pesten heel lang pijn doet.*
- 7. We zeggen tegen pesters: stop ermee.*
- 8. We helpen gepeste kinderen.*
- 9. We lossen pesten als een groep op.*
- 10. We blijven ons houden aan dit KiVa-contract*

Het KiVa-contract is door alle leerlingen ondertekend en hangen in elke klas. Er wordt regelmatig verwezen naar de regels. In situaties waarin het nodig is wordt het contract erbij gepakt.

Dit punt wordt besproken in het cursusjaar 2019-2020. Het schooljaar is inmiddels al gestart en in de groepen hangen al groepsregels, waaronder al veel KiVa-omgangsregels.

3.1.4 Teamnieuws

In de interne nieuwsbrief worden door leerkrachten signalen gegeven over pesten. Op deze manier zijn de pleinwachten (meer) alert op pestvoorvallen. Zij observeren tijdens de pauzes (potentiele) pester(s), gepeste(n) en de middengroep.

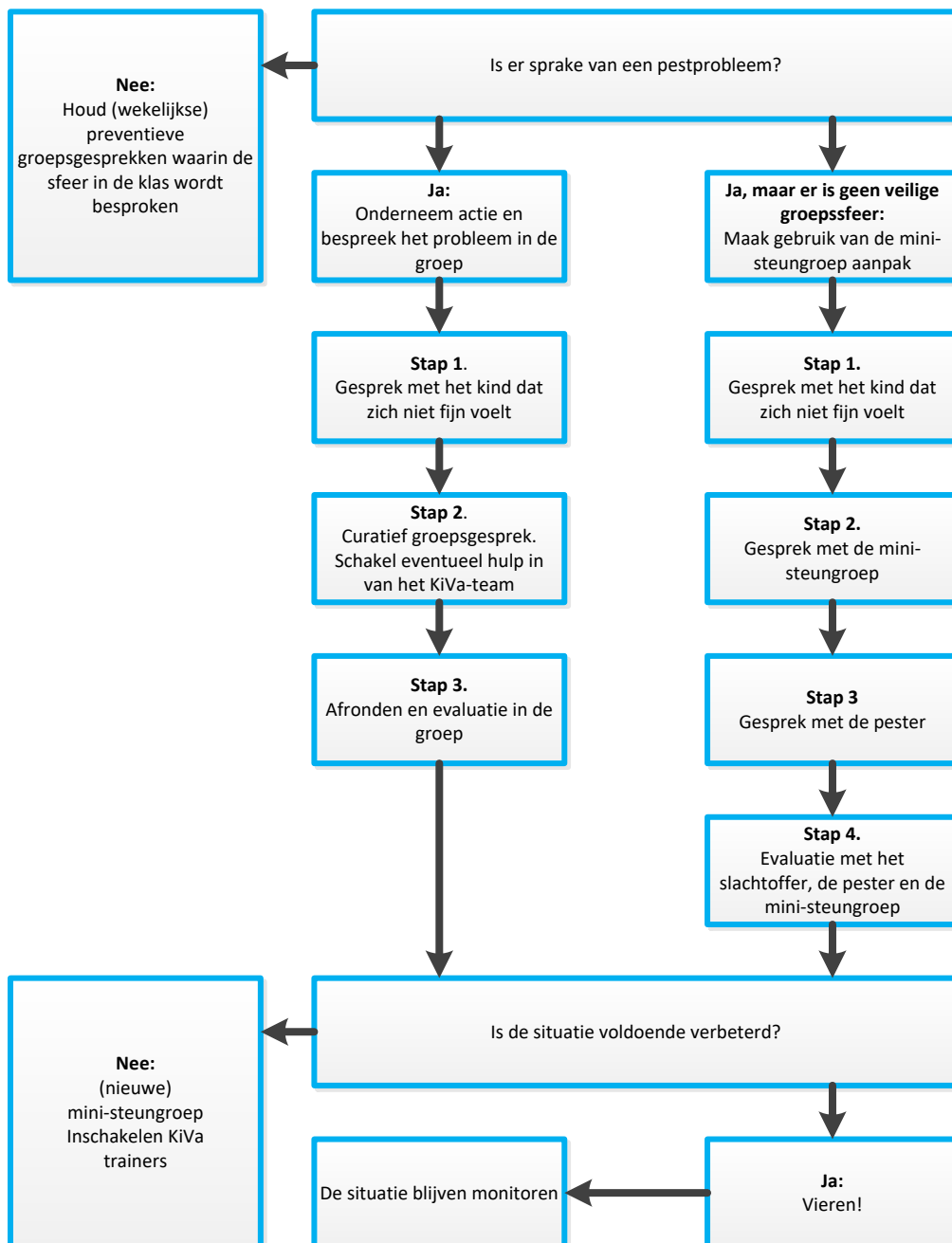
3.2 Curatieve aanpak

In deze paragraaf staat de curatieve aanpak van De Wingerd centraal. Het gaat hierbij om de maatregelen die de school neemt om pestincidenten op te lossen en de rol die de ouders op dat moment spelen.

3.2.1 Welke stappen worden er gezet als er gepest wordt?

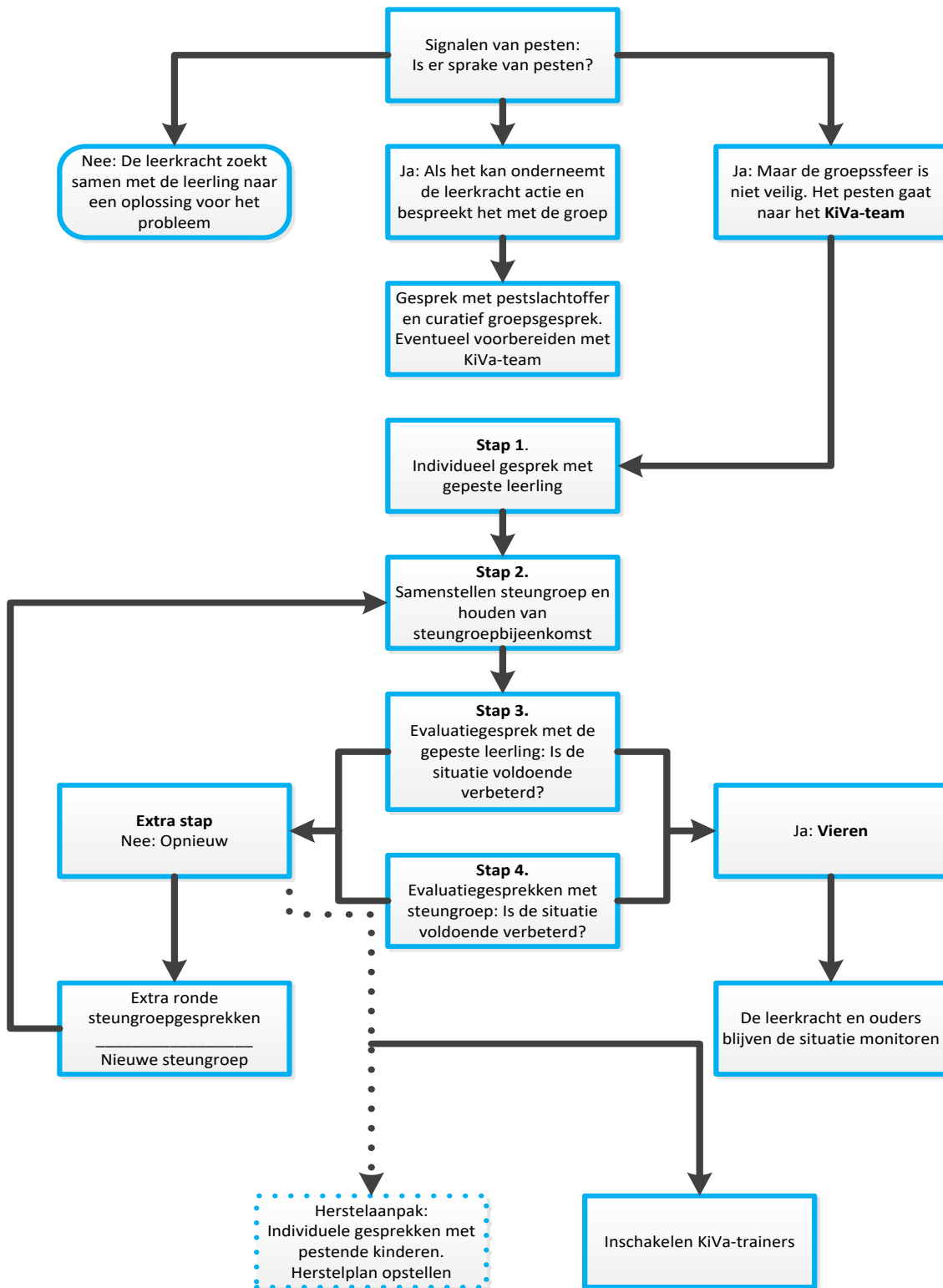
In deze sub paragraaf worden de stappen beschreven die De Wingerd volgt vanaf het begin van het signaleren van pesten. De stappen zijn weergegeven in onderstaand schema. Er wordt onderscheid gemaakt tussen de onderbouw (groep 1 tot en met 4) en de bovenbouw (groep 5 tot en met 8).

Curatieve aanpak onderbouw:

Curatieve aanpak bovenbouw:

* De leerkracht registreert de momenten van het vieren. Bijv. wordt het 'pesten' afgerond dan wordt het gevierd!

* In de steungroep zitten leerlingen die pesten, leerlingen die bevriend zijn met de leerling die gepest wordt en leerlingen die het wel zien gebeuren, maar eigenlijk nietsdoen. Ook de laatstgenoemde leerling heeft veel last van het pestgedrag. Die leerling is vaak te bang of onzeker om iets te doen, maar heeft er wel last van te zien wat een ander wordt aangedaan. De steungroep stelt met elkaar doelen om de betreffende leerling een beter gevoel te geven. Na het stellen van de doelen zal er met de 'gepeste' leerling en de steungroep apart regelmatig gesprekken gevoerd worden om te kijken of het beter gaat en het stellen van doelen nog nodig is.

3.2.4 Inlichten ouders

Mocht een pestprobleem zich voordoen, op welk punt worden de ouders dan ingelicht? En op welke manier vindt dit plaats? In deze sub-paragraaf wordt hier antwoord op gegeven.

De ouders van de gepeste leerling worden ingelicht op het moment dat de school besluit de steungroepaanpak toe te passen. De ouders van het kind dat pest worden ook ingelicht.

3.2.5 Wat doet de school als de curatieve aanpak niet werkt?

Het kan voorkomen dat, ondanks dat de curatieve aanpak herhaaldelijk is toegepast, het pesten blijft bestaan. Vaak is er dan iets anders met het kind aan de hand. Mocht dit voorkomen, dan neemt De Wingerd de volgende stappen.

Een individueel gesprek aangaan met (alle) ouders van de groep waarin het gepeste kind zit. Daarin wordt aangegeven:

- 1. We willen dat het pesten stopt;*
- 2. Bij de ouder van de pester wordt gemeld, wanneer blijkt dat een kind nog steeds actief pest.*
- 3. Bij de ouder van de gepeste wordt gemeld, dat het kind nog steeds wordt gepest.*

Wanneer blijkt dat de curatieve aanpak niet werkt, dan nemen wij nogmaals het gedrag van de pester onder de loep. Veelal is er meer aan de hand dan pesten alleen. Dit wordt besproken met de intern begeleider binnen de school, waarna er contact opgenomen kan worden met het CJG. Het kan zijn dat schoolmaatschappelijk werk ingeschakeld.

1. Organisatie

Dit hoofdstuk heeft betrekking op de organisatie van De Wingerd. Er wordt een overzicht gegeven van de anti-pestcoördinatoren en de externe hulp die de school kan inschakelen. Daarnaast wordt een beschrijving gegeven van de (verplichte) scholing.

4.1 Contactpersonen

In deze paragraaf worden de anti-pestcoördinatoren beschreven en de instanties die ingeschakeld kunnen worden bij pestproblemen.

Het KiVa-team

Zoals in de wet sociale veiligheid beschreven staat moeten de volgende taken bij ten minste één persoon belegd zijn: het anti-pestbeleid coördineren en fungeren als het aanspreekpunt in het kader van pesten. Bij De Wingerd zijn deze taken belegd bij het KiVa-team. De leden van het KiVa-team zijn onze anti-pestcoördinatoren.

De Wingerd heeft een KiVa-team aangesteld. Dit is een werkgroep, bestaande uit minstens twee medewerkers, die samen met de groepsleerkracht verantwoordelijk zijn voor het onderzoeken en oplossen van de voorkomende gevallen van pesten. Het KiVa-team is het aanspreekpunt voor leerkrachten, ouders en leerlingen. Daarnaast coördineren de leden van het team het beleid tegen pesten. Het KiVa-team bestaat uit de volgende leden:

1. Alinde Switters – a.switters@pcbvoorst.nl
2. Jolien Brands – j.brands@pcbvoorst.nl

De KiVa-trainer

Wanneer het KiVa-team meerdere malen de steungroepaanpak heeft ingezet en het pestprobleem blijft bestaan, dan wordt er een externe hulp ingeschakeld, namelijk een KiVa-trainer. De KiVa-trainer biedt ondersteuning aan de school voor het oplossen van problemen met de pesters, de slachtoffers en/of de hele klas.

4.2 Training

Deze paragraaf staat in het teken van de trainingen die de leerkrachten van De Wingerd volgen om nieuwe inzichten en vaardigheden op te doen.

Alle leerkrachten die werkzaam zijn op onze school hebben dag één van de START training van KiVa gevolgd. Zij zijn hiermee bevoegd om de KiVa-lessen te geven. De leden van het KiVa-team hebben tevens dag twee van de START training gevolgd. Hiermee kunnen zij, indien nodig, de steungroepaanpak uitvoeren. Daarnaast streeft de school ernaar om het team één keer in te twee jaar bij de laten scholen in het KiVa-programma. De overblijfsmedewerkers hebben ook een KiVa-training gevolgd.

4.3 Ervaringsbijeenkomsten

In deze paragraaf wordt meer informatie gegeven over de KiVa-ervaringsbijeenkomsten, waaraan De Wingerd deelneemt.

Twee keer per jaar vindt er een ervaringsbijeenkomst plaats. De KiVa-teams van de KiVa-scholen uit de regio komen bij elkaar om de voortgang en de ervaringen met een KiVa-begeleider te bespreken. De resultaten van deze bijeenkomst worden in het team besproken.

4.4 Conferentie

KiVa organiseert één keer per jaar een conferentie. In deze paragraaf wordt meer informatie gegeven over het belang ervan voor onze school.

Eén keer per jaar wordt er een conferentie georganiseerd, waaraan ten minste twee leerkrachten van De Wingerd deelnemen. De nieuwe inzichten over pesten en de innovaties in het KiVa-programma worden deze dag gepresenteerd. Onze leerkrachten worden tijdens deze dag verder geprofessionaliseerd. We willen er op deze manier voor zorgen dat onze school niet stilstaat, maar zich door blijft ontwikkelen.